

**PŘEDSEDA
ČESKÉHO ÚŘADU ZEMĚMĚŘICKÉHO
A KATASTRÁLNÍHO**

Ing. Karel Večeře

V Praze dne 4. června 2021
Sp. zn.: ČÚZK-08506/2021-1
Č. j.: ČÚZK-11886/2021

Vážený pane,

dopisem ze dne 13. 5. 2021 jste se na mne obrátil otevřeným dopisem se žádostí o upuštění od technických úprav omezujících nahlížení občanů do katastru nemovitostí. Uvedl jste tři zásadní výhrady proti technickým opatřením připravovaným s cílem eliminovat automatizované vytěžování údajů katastru prostřednictvím aplikace Nahlížení do KN *„Rozpor se základními principy demokratického právního státu, nezákonnost a nepřiměřenost, ochrana soukromí a osobních údajů se nezvýší, a naopak se bude zpracovávat více osobních dat, podstatné ztížení přístupu pro většinu obyvatel a úplné vyčlenění části obyvatel od nahlížení do katastru nemovitostí.“*

Dne 28. 5. 2021 si Ministerstvo zemědělství vyžádalo podklady pro reakci na otevřený dopis iniciativy OTEVŘENÝ KATASTR adresovaný vládě ČR.

Následně jste mi zaslal 31. 5. 2021 další dopis, a to za iniciativu OTEVŘENÝ KATASTR, kterým se tato iniciativa připojila k Vaší výše uvedené žádosti, a sdělil jste mi, kolik občanů a dalších subjektů od zveřejnění dne 19. 5. 2021 v médiích iniciativu podpořilo.

Dne 2. 6. 2021 proběhlo ústní jednání, na němž jste mne podrobněji seznámil s požadavky iniciativy a diskutovali jsme o výhradách iniciativy k dosavadnímu postupu Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (ČÚZK). V rámci této diskuse jsem Vám také naznačil výsledek jednání s ministrem zemědělství, jehož závěry zveřejnilo Ministerstvo zemědělství téhož dne v tiskové zprávě.

Hlavnímu požadavku iniciativy OTEVŘENÝ KATASTR, zachovat možnost internetového nahlížení do katastru bez přihlášení uživatele, bude po dohodě s ministrem zemědělství vyhověno. Vzhledem k pokračujícímu nárůstu počtu požadavků na výstupy z aplikace, kdy za květen již počet výstupů obsahujících údaje o vlastnících nebo účastnících řízení překročil 92 milionů, bylo dohodnuto, že vytěžování údajů bude omezováno obnovením Turingova testu (CAPTCHA), který byl v aplikaci používán v letech 2013 až 2017. Účinnost opatření bude monitorována a vyhodnocována, výsledky konzultovány s Úřadem pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ) a odborníky na kybernetickou bezpečnost a opatření případně modifikována tak, aby vytěžování bylo bráněno při zachování anonymního přístupu.

S předsedou ÚOOÚ byla výše uvedená součinnost předběžně dohodnuta, a to včetně konzultací ohledně podezření ze spáchání přestupků spadajících do působnosti tohoto úřadu. Získané poznatky budou využity spolu s dalšími podklady ke zpracování návrhu legislativních úprav problematiky veřejnosti a poskytování údajů z katastru nemovitostí. V souladu s Legislativními pravidly vlády pak proběhnou konzultace se zainteresovanými subjekty.

Přes výše uvedené vyřešení aktuálního problému, o nějž iniciativa usiluje, považuji za potřebné reagovat alespoň na některé výhrady a požadavky uvedené jak otevřeném dopise, tak na webových stránkách iniciativy OTEVŘENÝ KATASTR. Český úřad zeměměřický a katastrální totiž dlouhodobě zastává výrazně odlišné právní názory na veřejnost katastru,

poskytování údajů z katastru i na problematiku ochrany osobních údajů v katastru, než uvádí iniciativa. Z toho potom vychází i podstatně odlišný přístup k praktickým krokům. Pohled iniciativy na přístup k informacím z katastru nemovitostí poskytovaným aplikací Nahlížení do KN zjevně vychází z představy, že jde o otevřená data z veřejného rejstříku, přístup k nim spojujete s uplatněním zásad dobré víry a materiální publicity. Jiné způsoby poskytování údajů, konkrétně dálkový přístup do katastru, označujete za předávání smluvních dat bez zákonného nároku a bez uplatnění zásad materiální publicity a dobré víry v tyto údaje evidované v katastru.

K Vaší první výhradě ohledně nezákonnosti a nepřiměřenosti považuji za nezbytné sdělit toto: Právo na informace zaručené Listinou je realizováno v mezích zákona o svobodném přístupu k informacím. Poskytování údajů z katastru je však z působnosti informačního zákona vyloučeno a je plně upraveno katastrálními předpisy, což potvrzuje i konstantní judikatura. Otevřená data, tzn. data v otevřeném, strojově čitelném formátu, jsou stanovena nařízením vlády č. 425/2016 Sb., jejich další využití není nijak omezeno. Vzhledem ke skutečnosti, že se zákon o svobodném přístupu k informacím na poskytování údajů z katastru nevztahuje, neuplatní se ani povinnost zveřejnit obsah katastru jako otevřená data. Ve formátu otevřených dat poskytuje ČÚZK obsah základního registru územní identifikace, adres a nemovitostí, ve kterém však nejsou obsaženy žádné údaje o právních vztazích k nemovitostem.

Katastrální zákon upravuje v § 52 veřejnost katastru tak, že každý má právo do katastru nahlížet, pořizovat si z něj pro svoji potřebu opisy, výpisy nebo náčrty. Katastrální úřady poskytují údaje z katastru především ve formě veřejných listin prokazujících stav zápisů v katastru k okamžiku, který je na nich uveden, a to za správní poplatky. Zákon rovněž zakotvuje nárok každého na získání placeného dálkového přístupu k údajům v elektronické podobě za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem. Výpisy poskytované dálkovým přístupem jsou opatřeny elektronickou pečetí a postaveny naroveň klasickým veřejným listinám, které nimi byly již prakticky nahrazeny, neboť například v roce 2020 bylo dálkovým přístupem poskytnuto přes 16 milionů takových výpisů, zatímco klasicky jich bylo poskytnuto jen 260 tisíc. Stav zápisů v katastru je prokazován především těmito výpisy.

Nahlížení do katastru je upraveno na základě zmocnění uvedeného v § 66 odst. 1 písm. j) katastrálního zákona prováděcí vyhláškou o poskytování údajů z katastru nemovitostí. Rozsah údajů dostupný v internetové aplikaci, která je od roku 2008 elektronickou alternativou k nahlížení v prostorách katastrálního úřadu, se postupně vyvíjel. Nikdy však neobsahoval a ani dnes neobsahuje údaje o zástavních právech, věcných břemenech ani o dalších právech k nemovitostem. Již z tohoto důvodu je zcela nepřipadné spojovat s údaji dostupnými v této aplikaci materiální publicitu či ochranu dobré víry ve stav zápisů. Nahlížení do KN slouží především jako zdroj základních informací pro první orientaci uživatelů v katastru, kteří pak mohou získat přesnější výstupy úplného obsahu v dálkovém přístupu, na katastrálním úřadu nebo na CzechPointu. V části zobrazení protokolů o řízeních pak přispívá k transparentnosti procesů při zápisech do katastru.

Občanská iniciativa OTEVŘENÝ KATASTR tedy vychází z jiného právního pohledu na přístup k informacím z katastru nemovitostí, který podle mého názoru i názorů odborných zaměstnanců mnou řízeného úřadu, kteří se touto problematikou dlouhodobě zabývají, nemůže obstát, a ze kterého jsou pak vyvozovány chybné závěry. Pokud jste však i přes výše uvedené vysvětlení přesvědčen, že realizací opatření by došlo k nezákonnému zásahu správního úřadu do Vašich práv a práv dalších občanů, pak jedinou cestou k vyjasnění této otázky by nepochybně bylo rozhodnutí správního soudu o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem.

K Vaší druhé výhradě ohledně zpracování osobních údajů sděluji následující: Osoby nahlízející do katastru nemovitostí lze rozdělit do tří skupin. Nejpočetnější skupinu tvoří osoby, jejichž práva jsou do katastru již zapsána nebo jsou účastníky správních řízení vedených katastrálními úřady. Jejich osobní údaje jsou již z těchto důvodů zpracovávány. Celkový počet vlastníků, zahrnující však i právnické osoby, činil na konci loňského roku 6 824 679. Druhou skupinu tvoří uživatelé aplikace Dálkový přístup do KN, kteří zpravidla nejprve využijí Nahlížení do KN pro upřesnění svých následných požadavků na poskytnutí úplných výpisů potvrzujících stav zápisů v katastru k okamžiku jejich vyhotovení. Jejich osobní údaje jsou rovněž již zpracovávány. Třetí skupinu pak tvoří osoby, jejichž údaje zpracovávány nejsou, jejich zpracování bylo plánováno se striktním omezením na dobu nezbytně nutnou pro vyhodnocení, zda pod jejich přihlášením nedochází k automatizované vytěžování dat katastru. Tato doba byla stanovena na dva týdny, neboť algoritmy pro detekci robotického provozu nejsou omezeny jen na sledování okamžitého provozu, ale i na opakující se aktivity. Tento typ zpracování údajů s minimální dobou uchování nezbytnou pro naplnění účelu zpracování je běžně užíván, proto nebyl s ÚOOÚ konzultován. Zařadíme jej však jako téma nejbližší konzultace, aby bylo postaveno najisto, zda náš záměr byl či nebyl souladný s obecným nařízením o ochraně osobních údajů. Z výše uvedeného vyplývá, že by došlo pouze k malému rozšíření okruhu osob, jejichž osobní údaje by byly zpracovávány, neboť osobní údaje většiny nahlízejících osob již zpracovávány jsou. Nad rámec této otázky připravujeme také ke konzultaci s ÚOOÚ téma zpracování osobních údajů pro naplnění čl. 15 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, který zahrnuje právo subjektu údajů na informaci, komu byly osobní údaje předány.

K Vaší třetí výhradě ohledně podstatného ztížení přístupu pro obyvatele a vyčlenění starších osob sděluji toto: Vyjadřujete se kriticky k využití eldentity, která je v současné době v ČR implementována v návaznosti na evropské právo a zaváděna státními institucemi do většiny elektronických služeb. Její využití je významně podpořeno zapojením bank, které mohou potvrzovat eldentitu svých klientů. Využívání eldentity musí být bezpečné, proto vyžaduje dvoufaktorové ověření. Tvzení o složitosti a nepřívětivosti přihlašování pomocí eldentity či o vylučování starších občanů ostře kontrastuje s výsledkem loňského průzkumu bankovní asociace, podle kterého využívá elektronické bankovníctví 97 % dospělých obyvatel, kteří mají přístup k internetu (<https://cbaonline.cz/cesi-a-digitalizace-2020>). Z pohledu státních úřadů je to zákonem stanovený jediný nástroj elektronické identifikace, který je při realizaci elektronických služeb využíván. Vyplývá to jak ze zákona o elektronické identitě, tak ze zákona o právu na digitální služby. Občanům, kteří nebudou ochotni eldentitu používat, nezbude než vyřizovat své záležitosti s úřady osobními návštěvami. Uplatnění eldentity jsme předem konzultovali s Ministerstvem vnitra a vládním zmocněncem pro digitalizaci a s tímto záměrem byla seznámena 7. 5. 2021 i Rada vlády pro informační společnost.

ČÚZK připravoval přístup do aplikace Nahlížení do KN na základě přihlášení jako technické opatření umožňující blokovat robotické vytěžování. Informaci o tomto technickém opatření proto adresoval uživatelům aplikace obvyklým postupem používaným prakticky ve všech informačních systémech, tj. zveřejněním na úvodní stránce aplikace, a to s předstihem 10 týdnů před plánovanou změnou. Jak jsem již uvedl výše, možnost internetového nahlížení do katastru bez přihlášení bude zachována s využitím Turingova testu. Od přihlášených uživatelů nebude CAPTCHA vyžadována, rozpoznávání případných robotických přístupů bude prováděno a při detekci bude takové vytěžování blokováno a případně řešeno v přestupkovém řízení. Účinnost opatření bude vyhodnocována ve spolupráci s externími experty a konzultována s ÚOOÚ.

Na výhrady uvedené ve Vašem dopise ze dne 13. 5. 2021 a některé informace uvedené na webu iniciativy OTEVŘENÝ KATASTR bylo třeba s ohledem na předpokládané zveřejnění na webových stránkách iniciativy, se kterým souhlasím, reagovat touto obsáhlejší odpovědí.

S pozdravem

Ing. Karel Večeře
podepsáno elektronicky

Vážený pan
Mgr. Petr Novotný
advokát
datovou schránkou